

Fredags-
kronikkenAlexander
CappelenBård
HarstadOla
KvaløyKatrine
LøkenSimen
MarkussenMari
RegeKaren Helene
Ulltveit-Moe

Håndtering av populisme

Står selve demokratiet i veien for vår tids største problem?

Populisme er demokratisk. Demokrati betyr som kjent folkestyre, og populisme er definert som politikk som appellerer til ordinære folk, ifølge Oxford Dictionary. Det låter jo først og fremst flott.

Med «ordinære folk» menes majoriteten og folk flest i motsetning til minoriteter som eliten. Siden de ordinære er i flertall, er det ikke pussig at en dose populisme er nødvendig for å vinne et valg. Siden minoritetsgrupper som innvandrere (per definisjon) ikke er i majoritet, vil en populistisk politikk ofte ramme dem.

Med politikk som «appellerer» hintes det til at en populistisk politikk ikke nødvendigvis er den beste for folk flest, men at den er tilsynelatende eller umiddelbart ønskelig. Så lenge arbeiderne tror at internasjonal handel er årsaken til at de mister jobben, mens politikerne har tilgang til statistikk som tilsier at den faktiske årsaken er ny teknologi, så er proteksjonisme en populistisk politikk. For å vinne neste valg kan det være nødvendig å handle mot bedre vitende og heller gjøre det velgerne innbiller seg er best.

Verden er kompleks, og det er vanskelig for enhver å vite hvilke avgjørelser som er best. Kanskje gir sosiale medier oss flere alternative faktagrunnlag - noe som gjør oss friere til å velge om vi skal tro det ene eller det andre. Det er da mer appellerende å lytte til de politikerne som trøster oss med at det ikke er nødvendig å bære store kostnader eller ulemper nå for å kunne høste gevinster langt frem i tid. Alternative fakta muliggjør populisme.

Og det er jo ikke bare ordinære velgere som gjerne utsetter ulemper og fremskynder fordeler. Sittende politikere foretrekker også å utsette kostnader til neste regjering. Populisme knyttes derfor ofte til skattelettelse, subsidier og økt statsgjeld.

Ufornuftig politikk vil selvsagt skade land som gjennomfører dem, men hvordan påvirkes andre land?

Slagord som «America first» henter til at det ikke er nødvendig å bidra til internasjonalt samarbeid. Når populistisk politikk gjør at samarbeidet reduseres, vil det selvsagt ramme samarbeidspartnerne

I motsetning til avtaler og byråer, kan rett teknologi og infrastruktur gjøre det mindre fristende med en populistisk politikk som reduserer grønn kraftproduksjon eller handel med denne. Her fra Fakken vindpark på Vannøya. Foto: Thomas Haugersveen

Miljøteknologiske investeringer kan være nødvendige og tilstrekkelige for å gjøre fremtidig miljøpolitikk robust mot populisme

Fredags- kronikken Bård Harstad

også. Og dersom én part reduserer samarbeidet, blir andre land mindre motivert til å gjennomføre sine bidrag. Slik kan hele samarbeidet bryte sammen, til og med før den populistiske bølgen har smittet over til nabolandene.

Siden populisme er knyttet til selve demokratiet, kan man spørre seg hvordan det er mulig å håndtere.

Et tiltak mot populisme er rett og slett å omgå demokratiet.

Sentralbanker er politisk uavhengige nettopp fordi pengepolitikken skal baseres på kompliserte fakta og ikke populistiske stemninger. Av samme grunn finnes det også mange andre relativt «uavhengige» offentlige organer, som USAs Environmental Protection Agency (EPA).

Land kan også bli mer robuste mot populisme ved å delta i forpliktende internasjonalt samarbeid. Dersom sittende regjering ønsker at den neste tar deler av regningen, kan en signere en internasjonal avtale som forplikter landet frem i tid (til utslippskutt, for eksempel).

Ingen av disse løsningene har imidlertid kunnet binde president Donald Trump, som viser seg villig til å trekke seg fra avtaler og ta makten fra EPA.

Så kanskje teknologi er en mer troverdig løsning. Dersom sittende regjering ønsker å motivere den neste til utslippskutt, for eksempel, så kan det lønne seg å investere i fornybar energi og annen teknologi som gjør fremtidige utslippskutt billigere og dermed mer attraktive. Den republikanske presidenten George W. Bush argumenterte som kjent for en

klimapolitikk som motiverte til utviklingen av ny teknologi som et alternativ til å ta kostnaden ved utslippskutt umiddelbart.

I motsetning til avtaler og byråer, er nyutviklet teknologi noe som ikke engang populistiske presidenter vil reversere. Miljøteknologiske investeringer kan derfor være nødvendige og tilstrekkelige for å gjøre fremtidig miljøpolitikk robust mot populisme. Slike investeringer burde også kreves av internasjonale samarbeidspartnere som er bekymret for om utslippsløftene vil bli holdt dersom det skulle komme nye populistiske strømninger.

Men det aller viktigste tiltaket er nok mer utdanning og kunnskap så folk flest kan kjenne igjen overforenklete forklaringer og alternative fakta. Proteksjonisme og populistisk subsidiering av energi, for eksempel, ville neppe vært så populære om sammenhengene til fremtidig velferdstap hadde blitt bedre forklart.

Massemediens samfunnsansvar ligger nettopp i å bidra med slik opplysning. Eksterne skribenter trenger ikke engang å tenke på salgSTALL eller om budskapet appellerer til folk

flest, så denne spalten får bidra så godt den kan.

Bård Harstad, professor ved Økonomisk institutt, Universitetet i Oslo. Twitter: @bardharstad

Mer debatt s. 26-28 →

Dersom vi er smarte, legger vi nye fiberkabler sammen med strømkablene til Tyskland og England. Igjen kan vi gjøre våre store venner i Europa mer avhengige av oss

Erik Espeset, administrerende direktør i Tafford Kraft, styreleder i Zero

Debattansvarlig: Vidar Ivarsen **Telefon:** 22 00 10 59 **Sentralbord:** 22 00 10 00 **Epost:** debatt@dn.no **Telefaks:** 22 00 11 10

Hovedinnlegg/kronikk: Maks 4500 tegn inklusive mellomrom **Underinnlegg/replikk:** Maks 1500 tegn (ca. 250 ord) **Legg ved portrettfoto.**

Alt stoff som leveres til Dagens Næringsliv, må produseres i henhold til Vær varsom-plakaten. Dagens Næringsliv betinger seg retten til å lagre og utgi alt stoff i avisen i elektronisk form, også gjennom samarbeidspartnere. Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innsendte manuskripter. Debattinnlegg honoreres ikke.